

Beroemdheden vereeuwigd in hardrubber pijpen

Ron de Haan

Hard rubber.

Natuurrubber (Gutta Percha) is een elastisch materiaal dat na toevoeging van o.a. sulfaat onder verhitting verhardt (het vulkanisatie proces). Dit materiaal maakte het mogelijk om m.b.v. mallen seriematig producten te fabriceren met een constante kwaliteit en een goede afwerking. Omdat het zelfs mogelijk was om objecten met fijne details te maken, was dit materiaal bij uitstek geschikt voor het produceren van complete pijpen, pijpenstelen en pijpenonderdelen.

Hoewel dit proces rond 1840 was ontdekt duurde het tot het laatste kwart van de 19 eeuw voordat het veelvuldig werd toegepast in de pijpen industrie. Hard rubber pijpen zijn gedurende deze periode gemaakt in zowel Noord Amerika als Europa. De relatief korte bloeiperiode van dit product heeft gezorgd voor een prachtig tijdsdocument met name voor wat betreft de afgebeelde personen.

In de loop van de tijd is er veel verwarring ontstaan over de benaming van het hardrubber. Enige van de meest voorkomende namen zijn "Eboniet",

“Vulkaniet” en “Hard rubber”. Ook “Caoutchouc” wordt veel gebruikt. Deze laatste is een verbastering van Indiaanse woord “Cahucha” ofwel Weeping Tree hetgeen rubber betekent.

Veel van de Hard rubber tabakspijpen hebben een bruyère, klei, of meerschuim binnenketel. Dit was waarschijnlijk om zowel het inbranden van de ketel tegen te gaan, alsmede de bijmaak van warm hard-rubber.

In onderstaand artikel zijn een vijftal beroemdheden uit die tijd beschreven aan de hand van pijpen met hun beeltenis.

Dr.W.G.Grace, 1895

William Gilbert Grace werd op 18 juli 1848 in Downend, Bristol geboren en stierf op 23 oktober 1915 in Mottingham. Van beroep was hij huisarts, maar zijn grote liefde ging uit naar het cricket. Op 6 jarige leeftijd zag hij zijn eerste grote wedstrijd en zou er de rest van z'n leven aan verslingerd blijven. Hij was een “right handed batsman” en op de leeftijd van 47 jaar in 1895 beleefde hij zijn meest succesvolle jaar uit zijn carrière die duurde van 1865-1908. Als grootste cricketer van Engeland scoorde hij 2346 “runs” en completeerde zo zijn “century of centuries”. Dr.W. G. Grace zorgde er tijdens zijn sportloopbaan voor dat cricket de eerste moderne “spectator”sport werd hetgeen later een algemeen begrip zou worden

Bij de foto achterzijde kaft;

De pijp met de voorstelling van W. G. Grace is gedateerd 1895 en voorzien van zijn initialen en een registratie nummer. Verder staat de tekst “Centuplico” op de steel. Het ontwerp van deze pijp is uitzonderlijk aangezien de steel in de vorm van de “bat” is met als hiel de cricket bal. De kop heeft een bruyère inzet.

Paul Kruger en de Boeren-Afrikaners

De “Boers” in Zuidelijk Afrika zijn de directe afstammelingen van de 17 eeuwse Hollanders, Duitsers en Franse Hugenoten. In de 19 eeuw hadden de Hollanders niet zoveel op met de verbasterd nederlands sprekende boeren bevolking in Zuidelijk Afrika. Dit veranderde toen in 1881 de “Boers” in “de Eerste Boeren Oorlog” de Engelse kolonistator versloegen bij Majubaberg. Aanvankelijk behaalden de “Boers” nog enige overwinningen op de Engelsen, en dit wakkerde bij de Hollanders onder aanvoering van Minister President Abraham Kuyper nationalistische gevoelens aan. Echter, toen later de “Boers” echt hulp nodig hadden liet Holland het om politieke redenen afweten. De werkelijke strijd was al begonnen in 1838 toen de “Boers” meer ruimte en vrijheid wilden uit onvrede met het Engelse

beleid. Men begon massaal naar het noorden te trekken en deze gebeurtenis staat nu bekend als "De Grote Trek".

De voorouders van Paul Kruger emigreerden reeds in de 18 eeuw uit Duitsland en vestigden zich in de "Kaapkolonie" in het plaatsje Colesberg. Paul Kruger werd geboren op 10 Oktober 1825 en vestigde zich uiteindelijk na vele omzwervingen in het plaatsje Rustenburg in Transvaal. Kruger was een diep gelovig nationalist en probeerde een samenleving te bewerkstelligen waarin iedere "Boer" verenigd en zichzelf kon zijn.

Doordat er in Transvaal goud werd gevonden lieten de Engelsen er al snel hun oog op vallen, en in 1877 werd het door Engeland geannexeerd. Kruger reisde tweemaal tevergeefs naar Londen om te bewerkstelligen dat de Engelsen hun annexatie politiek niet zouden doorvoeren.

Het respect dat hij afdwong tijdens zijn onderhandelingen, en zijn vaderlandslievendheid zorgden ervoor dat hij in 1883 werd gekozen tot president van de toenmalige Zuid Afrikaanse Republiek (Transvaal). Door zijn handelswijze had hij het respect van de "Boers" verworven die hem liefkozend "Oom Paul" noemden.

De Tweede Boerenoorlog van 1899 t/m 1902 had een verschrikkelijk verloop en uiteindelijk liet koningin Wilhelmina, Paul Kruger met het schip "de Gelderland" ophalen uit Zuid Afrika. In Marseille kwam Kruger aan wal en in Parijs onthaalde President Loubet van Frankrijk hem met alle elan die een president verdiende. In Holland werd hij door een uitzinnige bevolking onthaald. Hij verbleef in 's-Gravenhage. Uiteindelijk stierf hij in 1904 in Clarens, Zwitserland, zonder zijn vaderland ooit nog terug gezien te hebben.

Bij de foto achterzijde kaft.

Paul Kruger was een fanatiek pijproker en de afgebeelde pijp zal zeker als een eerbetoon bedoeld zijn voor hun zo geliefde leider.

Paul Kruger werd bijna altijd met hoge hoed afgebeeld.

Koning Bell van Kameroen.

King Bell was gedurende de Duitse koloniale tijd de koning van het Duala volk in Kameroen. De Duala waren een volk dat sterke handelsbetrekkingen met de binnenlanden van Afrika onderhielden. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de Duitse Nationaalstaat haar ogen liet vallen op deze natie. Duitse ontdekkingsreizigers en zakenlieden ondernamen de reis naar Kameroen om daar firma's te stichten. De Duitse bedrijven op Duala gebed betaalden en vorm van belasting aan King Bell.

In 1884 kwam een Duitse delegatie onder leiding van Gustav Nachtigal in Kameroen aan. Op 11 en 12 Juli 1884 bereikte deze delegatie dat zowel koning Bell als koning Akwa een verdrag met de Duitse regering ondertekenden. Dit verdrag hield in dat Kameroen een kolonie onder Duits gezag werd, waarbij een aantal basisrechten van de lokale bevolking - althans volgens het verdrag - beschermd bleven. Voor het ondertekenen van dit verdrag had de Duitse regering 27000 mark betaald aan King Bell waardoor hij een van de rijkste mannen van het land werd.

Bij de foto;

Het afgebeelde pijpje is een 10,5 cm. lang sigaren pijpje en zeer intensief gerookt. Op de hoge hoed staat in het Duits de naam van de afgebeelde persoon "König Bell".

Bij een sigaren pijpje is het niet nodig een inzetstuk toe te passen daar de sigaar niet tot in de ketel wordt opgerookt.

Fridtjof Nansen, Noors ontdekkingsreiziger, wetenschapper en staatsman

Fridtjof Nansen werd geboren op 10 oktober 1861 in Store Froen, Oslo en is gestorven op 13 mei 1930 in Lysaker, Oslo. Nansen was een ware "renaissance man" van zijn tijd. Op 21 jarige leeftijd maakte hij reeds zijn eerste reis naar Groenland, en op 24 juni 1893 vertrok hij naar de Noordpool. Hij deed dit met de Fram, een speciaal voor dit soort tochten ontworpen boot. Het speciale aan dit schip was dat het niet kapot ging wanneer het in het Noordpool ijs vast zou vriezen. Toen het schip inderdaad vastvroor ging Nansen te voet verder en bereikte maanden later 86° 14' N, de hoogste breedtegraad ooit gehaald.

Naast ontdekkingsreiziger was Nansen ook wetenschapper; hij was professor in de oceanografie en zoölogie aan de universiteit van Oslo. In z'n latere loopbaan verliet hij de universiteit om de post van ambassadeur voor Noorwegen in Londen te bekleden.

Na de eerste wereldoorlog nam hij een hoge functie aan in de "Volkenbond". Tot zijn taken behoorde o.a. "vluchtelingen werk". Zijn betrokkenheid bij humanitaire doelen redde het leven van vele duizenden mensen en mede hierdoor kreeg hij uiteindelijk de Nobelprijs voor de Vrede.

Bij de foto;

De pijp heeft in tegenstelling tot wat gebruikelijk is géén zwarte maar licht bruin gemeleerde kleur mogelijk het gevolg van verkleuring onder invloed van veel licht. De pijp is in schuinschrift voorzien van de naam Nansen. Ook Fridjof Nansen was een pijproker.

King Edward VII van Engeland

Edward VII werd geboren op 9 november 1841 en stierf op 6 mei 1910 in Buckingham Palace in Londen. Als oudste zoon van Koningin Victoria volgde hij zijn moeder op na haar dood op 22 januari 1901. Hij was toen al 59 jaar . Het daaropvolgende jaar werd hij op 9 augustus in Westminster Abbey tot koning gekroond. Zijn regeer periode heeft slechts 9 jaar geduurd tot zijn dood in 1910. Edward VII was een levens genietter en hield

van feesten, drank, vrouwen en was een fanatiek roker, maar ondanks zijn levensstijl toch erg geliefd bij het Engelse volk. Zijn Bourgondische levensstijl zal er mede de oorzaak van zijn geweest dat Edward VII veelvuldig op pijpen is afgebeeld. Na de dood van zijn moeder nam hij zijn taken echter uiterst serieus en probeerde o.a de drang van Duitsland om te expanderen te voorkomen.

Bij de foto:

De afgebeelde pijp mist de bruyere bovenrand doordat deze volledig is weggebrand door het intensieve gebruik.

Geredigeerd: Arjan R. de Haan

Foto's: Arjan R. de Haan

Alle pijpen bevinden zich in de collectie van de auteur

Bronvermelding;

http://en.wikipedia.org/wiki/W_G_Grace

<http://roepstem.net/kruger.html>

<http://www.lsg.musin.de/gesch/geschichte/lkg/Quellen/kamerun.htm>

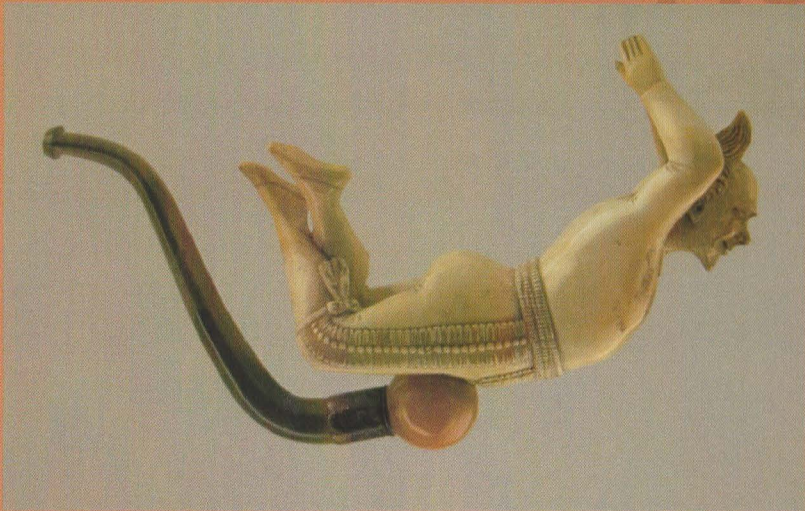
<http://www.noorwegen.nl/history/expolorers/nansen/nansen.htm>

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/MOEdwardVII.htm>

Literatuur:

Woshner, Mike, India-Rubber and Gutta Percha in the Civil War Era, z.pl.,z.j.

Haan de, Ronald J, Hard Rubber and other Early Plastics, The Pipe Year Book 2001, pag; 71-76

Jules Leotard.
Frans sigare
pijpe uit het
midden van de
19e eeuw.

Dr. W.G. Grace
Gutta percha
pijp met bruyère
binnen ketel

Paul Kruger
Gutta percha
pijp met bruyère
ketel.